

עין משפט‏
נר מצוה

קב א מיי פ"ב מהל' כלס הלכה יג:

קב ב [מיי פ"ב מהל' מגילה ומטעם הל' יג ופי'ג הי"ג] טוש"ע א"ח סי' תקע"ג סעיף א [וסיומן מרש סעיף א] [רב אלפס כאן ובתענית פ"ג ובמגילה סוף פ"א]:

קב ג מיי פ"ד מהלכות קידוש החדש הל' ז:
קב ד מיי פ"ח ס"ח הלכה ה:

רבינו חננאל

וחכמים מטהרין, כלומר בחזקת שבורין הן. ור' מאיר הוא תלמיד ר' עקיבא, ור' עקיבא תלמיד דר' אליעזר ור' יהושע, הללו תלמידי רבן יוחנן בן זכאי שהרב הבית בימיו. הנה דבר ברור כי יהודה בן שמוע לאחר חרבן הבית היה. ופרקינן תנאי היא דתניא הימים הכתובים במגילת תענית בין בזמן הבית בין אחרי חרבן הבית אסורין בתענית דברי ר"ס, דסבר לא בטלה מגילת תענית, ר' יוסי אומר בזמן הבית אסורין בתענית, שמי שמחה היא להן, אחר חרבן מותרין בתענית מפני שמי אבל הן. כלומר, אחר חרבן הבית בטלה מגילת תענית, והא ר' יהודה בן שמוע ר' יוסי אומר ר' יוסי ואסיקנא והלכתא בטל, ומותר להתענות בכל הימים הכתובים במגילת תענית וזהו חנוכה ופורים דלא בטלו אסור להתענות ר"ה שיעשו שני ימים מספק ומשני מוטב תתקלקל ר"ה ואל יתקלקלו כל המועדות יוה"כ וסוכות ושמיני עזרת אס יעשו ע"פ איוס העדים לא על פי הראייה: **בתנאי' דלא בר'.** וא"ת ולמנא ידין כיון דלא נפקי על אדר השני היאך ידעו שנמעברה השנה בשלמא אס עיברה קודם אדר יכולין להודיעם ע"י שלוחי אדר אבל אס עברה אחר כך היכי ידעי דהא מעברין השנה כל אדר ולכל הפחות עד פורים וי"ל כיון דשלוחים יולאין על ניסן ממילא ידעי כשיגיע ר"ח ואין שלוחין יולאין א"כ השנה מעוברת:

דבר כ"ל המצות הנוהגות בראשון נוהגות בשני ומר

סבר אין נוהגות. וטעמיהו מפרש

מקראי צפ"ק דמגילה (דף ו: ושם) וזכרו ספרים הגירסא איפכא דמר

סבר כל המנחות הנוהגות בשני נוהגות בראשון ומר סבר אין נוהגות כו'

וצפ"ק דמגילה (שם) כתיב כן בכל הספרים גבי פלוגמא דרבנן ורבי

אלעזר צבני יוסי ורשב"ג ויש לישב שמי הגירסות: **אדר** הסמוך

לַניסן לַעולם חסר. תימא א"כ אמאי

יולאין על ניסן מפני הפסח ומיהו

על פי הראייה מסקינן דזמנין מלא

גב דאמרין דשנה מתעברת בצופה

ושפר בצלופי ובצלפי חצרו מוסיפין על שנת תלתין יומין ובחדא כתיב ושפר בצלפי ובצלפי חצרו מוסיפין על שנת ירח יומין: מאן דאמר תלתין יומין אדר הראשון

מימות עזרא ואילך לא מצינו אלא מעובר. משמע דצימי

עזרא היה מעובר וסמך קצת לדבר דכתיב (נחמיה ו)

ויגיע החדש השביעי וגו' וכתיב (שם ח) ויציא עזרא הכהן את המורה

וכתיב (שם) ציוס אחד לחדש השביעי

ציה (שם) היום קדש וכתיב (שם) ציוס השני נאספו והלוים אל עזרא הסופר

ולהכיל אל דברי המורה משמע שעשו שני ימים טובים של ר"ה וקרי ליה שני למילתיה וכתיב נמי (שם ט)

ציוס עשרים וארבעה לחדש נאספו כל ישראל צום ובשקיס וגו' משמע לפי שאז היה מוצאי סוכות נאספו ואי לאו דעברוהו ועשו סוכות צט"ו

כו א"כ י"ד דירחא וז' דסוכות הרי כ"ג ויוס כ"ג מוצאי סוכות ואין לומר דשנקוה למעתייהו משום

מחרת י"ט ומשום כך הממניו עד כ"ד כו דמאז לא היו נוהגין כו ועוד שהרי דבר שצנזור היה אלא ש"מ

דעברוהו לאלול: **ואלא** יתקלקלו בזהו מועדות. למאן דאמר לקמן

(דף כ.) שמעברין משום יקריא ניחא דשייך אכולהו אבל למאן דאמר משום

מתיא קשיא דליכא קלקול אלא מיה"כ לחודיה ועוד כיון ידיעי

קציעות אלול אמאי תתקלקל ר"ה הא ידעי דתדמה מפני אד"ו וגראה

דלאו משום אד"ו קאמר הא אינטרין מעברין ליה אלא משום דזמנין דלא

ראו עדים הלכנה ציוס שלשים ואין מקדשין עד יוס ל"א משום דמנחה

לקדש ע"פ הראיה ופרין הא מתקלקל ר"ה שיעשו שני ימים מספק ומשני מוטב תתקלקל ר"ה ואל

יתקלקלו כל המועדות יוה"כ וסוכות ושמיני עזרת אס יעשו ע"פ איוס העדים לא על פי הראייה:

בתנאי' דלא בר'. וא"ת ולמנא ידין כיון דלא נפקי על אדר השני היאך ידעו שנמעברה השנה בשלמא אס עיברה קודם אדר יכולין להודיעם ע"י שלוחי אדר אבל אס עברה אחר כך היכי ידעי דהא מעברין השנה כל אדר ולכל הפחות עד פורים וי"ל כיון דשלוחים יולאין על ניסן ממילא ידעי כשיגיע ר"ח ואין שלוחין יולאין א"כ השנה מעוברת:

דבר כ"ל המצות הנוהגות בראשון נוהגות בשני ומר

סבר אין נוהגות. וטעמיהו מפרש מקראי צפ"ק דמגילה (דף ו: ושם) וזכרו ספרים הגירסא איפכא דמר

סבר כל המנחות הנוהגות בשני נוהגות בראשון ומר סבר אין נוהגות כו'

וצפ"ק דמגילה (שם) כתיב כן בכל הספרים גבי פלוגמא דרבנן ורבי

אלעזר צבני יוסי ורשב"ג ויש לישב שמי הגירסות: **אדר** הסמוך

לַניסן לַעולם חסר. תימא א"כ אמאי

י"וחכמים מטהרין תנאי היא דתניא הימים

האלו הכתובין במגילת תענית בין בזמן

שבית המקדש קיים בין בזמן שאין בהמ"ק

קיים אסורין דברי ר"מ רבי יוסי אומר בזמן

שבהמ"ק קיים אסורין מפני ששמחה היא

להם אין בית המקדש קיים מותרין מפני

שאבל הוא להם והלכתא בטלו והלכתא

לא בטלו קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא

כאן בבחנוכה ופורים כאן בשאר יומי: על

אלול מפני ר"ה ועל תשרי מפני תקנת

המועדות: כיון דנפקי להו אאלול אתשרי

למה להו וכי תימא דלמא עברוהו לאלול

והאמר רבי חיינא בר כהנא א"ר מימות

עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר לא

מצינו דלא איצטריך הא איצטריך מעברין

ליה הא מיקלקל ר"ה מוטב תיקלקל ראש

השנה ולא יתקלקלו כולהו מועדות דיקא

נמי דקתני על תשרי מפני תקנת המועדות

ש"מ: ועל כסליו מפני חנוכה ועל אדר

מפני הפורים: ואילו נתעברה השנה יוצאין

אף על אדר שני מפני הפורים לא קתני

מתניתין דלא בר' דתניא ר' רבי אומר אם

נתעברה השנה יוצאין אף על אדר השני

מפני הפורים לימא בהא קמיפלגי דמר

סבר כל מצות הנוהגות בשני נוהגות

בראשון ומר סבר כל מצות הנוהגות בשני

אין נוהגות בראשון לא דכולי עלמא מצות

הנוהגות בשני אין נוהגות בראשון והכא

בעיבור שנה קמיפלגי דתניא ר' כהמא עיבור

שנה ל' יום רשב"ג אומר חדש מאי שנא ל'

ידיעי חדש נמי ידיעי א"ר פפא ר' מ"ד חדש

רצה חדש רצה שלשים העיד ר' יהושע בן

לוי משום קהלא קדישא דירושלים על שני

אדרים שמקדשין אותם ביום עיבוריהן

למימרא דחסרין עבדינן מלאין לא עבדינן

לאפוקי מדדרש רב נחמן בר חסדא העיד

רבי סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על

שני אדרים שאם רצו לעשותן שניהן

מלאין עושין שניהן חסרין עושין אחד מלא

ואחד חסר עושין וכך היו נוהגין בגולה

ומשום רבינו אמרו ילעולם אחד מלא

ואחד חסר עד שיוודע לך שהוקבע

ר"ח בזמנו שלחו ליה למר עוקבא אדר

הסמוך לניסן לעולם חסר מתיב רב נחמן

על שני חדשים מחללין את השבת על

ניסן ועל תשרי אי אמרת בשלמא זמנין

מלא זמנין חסר משום הכי מחללינן

אלא

ימ: ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

וחכמים מטהרין. דעיקרו כלי זכוכית הן ולא אולי בחר המעמיד.

ע"א כלי זכוכית טהורין שניקבו והטילו למוכן בצר יהודה בן שמוע

מטמאן טומאת כלי מתכות דאורייתא אס נגע בהן טומאה דהכל

הולך אחר המעמיד וחקמים מטהרים מטומאת כלי מתכות דאורייתא

אלא משום טומאת כלי זכוכית דרבנן

שאין כלי מתכות טמאין דאורייתא

אלא המנויין בפרשה (צמדנר לא) הובז והכסף והנחשת והבדולח וגו':

תנאי היא. אי בטלה מגילת תענית:

הא איצטריך. אי משום יקרא אי משום מתיא דלקמן (דף כ.): **והא**

קמקלקל ר"ס. דנמצא שלא עשאוה בני הגולה כהלכה אס מעברין לאלול:

דיקא נמי. דלהכי חשו רבנן דלא ליקלקלו שאר מועדות והחירו שיהא

ר"ס מקולקל לגולה: **ואלו אס נסעצרה השנה.** לאחר שנכנס אדר

הראשון והלכו השלוחים ישנו צ"ד ועיינו ועיברוהו לעשות אדר השני

אחר זה: **נוהגות בראשון.** ויאלו ידי מוצתן צפורים שעשו בראשון:

כמה עיבור השנה. ימי אדר הראשון שאותו עושין עיבור לשנה: **חדש.**

קא סלקא דעתך כ"ט ימים: מאי שנא. למאן דאמר שלשים דלין

לריך לחזור ולשלוח שלוחים על יוס קידוש אדר השני: **ידיעי.** בני

הגולה שלעולם אדר הראשון מעובר וציוס ל"א נתקדש: **למאן דאמר חדש.**

נמי אין לריך להודיע דהא ידיעי דלעולם חסר וציוס שלשים נתקדש:

ר'א חדש ר'א שלשים. לפיכך לריכין להודיע אס עשאוהו מלא או חסר:

שמקדשין אותן ציוס עיבוריהן. יוס שלשים קרי יוס עיבור שאותו עושין

עיבור לחדש כשמעברין אותו שמקדשין יוס שלשים של שניהם

לר"ח הנכנס יוס ל' לאלר הראשון הוא ר"ח לאלר השני ויוס ל' של

אדר השני הוא ר"ח ניסן: **למימרא דחסרינן עבדינן כו'.** צנימותא: **אחד מלא ואחד חסר.** דוקא קאמר ראשון

מלא ושני חסר: **משום רבינו.** רב: **שהוקבע ר"ח בזמנו.** עד שאמרו לך

הצלבים מארץ ישראל קדשו צ"ד ר"ח אדר השני ציוס ל' לאלר הראשון ועשו את הראשון חסר: **מחללין אס**

השצמ. עדים שראו את הלכנה בחידושה מחללין את השצת לאלת

חוץ לתחום לצא לצ"ד להעיד לפנייהן לפי שהמועדין כולן תלויין בשני

חדשים הללו. וקס"ד חילולא דשרא רחמנא משום דקציעת ירחא לפי

ראיית הלכנה הוא אס מלא מלא אס חסר חסר: **משום הכי מחללין.**

אס ראוהו ציוס ל' שאס לא יצאו ויעידו שראוהו היום לא יקדשוהו

צ"ד עד מחר ועישו את החסר מלא: אלא

מסורת הש"ס

א) ציה ו. ע"ש כב: ע"ש לקמן לב. ע"ש, ט) [מוספתא פ"א הי"ג], ז) [מגילה ו: ד], ט) פנהדרין יא. ערכין ט: ט) [פנהדרין יא.]. ו) [נדרש ר"ע בר חסדא כ"ל], ו) [בבכות נח.]. ח) לקמן כא: ט) [פ"א הל' ה],

מוסף רש"י

מימות עזרא ואילך. הא דנקט מימות עזרא, משום דצימו עברוהו דמכיר עזרא (נחמיה ח) וציוס השני, ובהלש השנה משמטי (צ"צה ו:).

רבינו חננאל (המשך)

ועל תשרי מפני תקנת המועדות ש"מ. פיר' להודיע לכל ישראל שהרשות ביד בית דין לעיב, ואצ"פ שלא היה מתי נקבע לעשות כ"ה חנוכה. ועל אדר השני מפני כיוס ר"ד בר פורים. ואוקימנא דלא כר' דאמר אם נתעברה שנה יוצאין אף על אדר השני מפני הפורים. וכולי עלמא כל מצות הנוהגות בשיני ואין ובעיבור בראשון, ובציבור שנה פליגי, תנא יידן סבר לה כתנא קמא דברייתא דתניא עיבור שנה ל' יום, ור' סבר לה כרבן שבעון בן גמליאל דאמר חדש, ואוקימנא דצו חדש רצו ל' יום. והעיד ר' יהושע בן לוי על שני אדרין שמקדשין אותן ביום עבוריהן. פיר' מקדשין ראש חודש אדר שני ביום ל' של אדר הראשון שהוא יום עיבור, ויום ל' של אדר שני מקדשין אותו ראש חודש ניסן. למימראן דשיני אדרין לעולם חסרין הן, ולאפוקי מדרב נחמן בר רב חסדא דןדרש העיד ר' סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על שני אדרין ואחד חסר עושין. וכך היו נוהגין בגולה, והיא פורמבדיתא. אמרו משום רבינו לעולם אחד מלא ואחד חסר עד שיוודע שהוקבע ראש חודש בזמנו. העידות שהעיד ר' סימאי משום חגי זכריה ומלאכי סוגיא דשמעתין סלקא, וגרסינן בבבורות פרק מעשר בהמה דקאי ר' עקיבא בשיטתיהו ואמר אדר הסמוך לניסן זמנין מלא זמנין חסר, וכן עזי הוא דסבר אדר הסמוך לניסן לעולם חסר וקיימא לן כר' עקיבא. וכן הא דגרסינן הכא בהאי עניינא דשלחו ליה למר עוקבא אדר הסמוך לניסן לעולם חסר, עלתה בחיובתא,